

AZ OLVASÓHOZ

Egy nagymúltú folyóirat ötvenegyedik évfolyamát — egy új folyóirat első számát tartja kezében az olvasó. Az „Irodalomtörténet” hét évi szünet után újraindul — az újra megjelenő „Irodalomtörténet”-tel új folyóirata indul szakmánknak.

1912-ben, amikor e címen először jelent meg hazánkban lap a Magyar Irodalomtörténeti Társaság égisze alatt, azt a fiatal irodalomtörténész nemzedék indítja, vezeti, azzal az ambícióval, hogy a Beöthy-iskolától elszakadva, egy új, korszerűbb irodalomtörténeti koncepció bázisává tegye. E szándék alapját: a korszerűséget és a fiatal tudós-nemzedék fokozott szóhoz juttatását, bevonását a folyóirat munkatársi és irányító-gárdájába, szeretnénk eleven hagyományként továbbörökíteni; de azt nem — ami egyébként szintén benne munkált a lapalapításban —, amit Négyesy László mondott ki az „Irodalomtörténet”-tel kapcsolatosan¹: hogy „az újabb író és tudós nemzedék nemzetietlen iránya” — értsd Ady, a Nyugat és gárdája, a Huszadik Század és gárdája — ellen lépnek fel a fiatalok. Mint ahogy a lap első program-értekezését² és tudományos program-adását: hogy ti. a magyar irodalom periodizációja az uralkodó korstílus alapján történjék a jövőben, sem vállaljuk, legfeljebb mint kor- és stílus-jellemző, korán jelentkező szellemtörténeti álláspontot vizsgáljuk.

E soroknak nem feladatuk, hogy elemezzék az „Irodalomtörténet” évfolyamait, korszakait; ezt, reméljük, hivatottabbak végzik el helyettünk a készülő kritika- és irodalomtörténet-

¹ NÉGYESY L.: *Elnöki megnyitó*. It. 1913. 193—200.

² NAGY J.: *A magyar irodalomtörténet korszakai*. It. 1912. 161—71.

kötetben. De feladatunk határozottan kinyilatkoztatni, hogy — természetesen bizonyos változásokkal, melyeket az elmúlt két évtized közéleti-politikai, tudományos és elméleti eseményei egyaránt indokolnak — azt a programot, amelyet ezelőtt húsz esztendővel, a felszabadulás után újjászerveződő Irodalomtörténeti Társaság s folyóirata, az „Irodalomtörténet” elé a Társaság akkori elnöke, Lukács György tűzött ki,³ ma is, magunkra is, elveiben, egészében, s a gyakorlati tennivalók jó részében vállaljuk.

Igy elsősorban s mindenekelőtt azt, hogy a magyar irodalomtörténetírásnak a nemzetközi tudományosság áramkörébe kell kapcsolódnia — marxista magatartása, alapkoncepciója és módszerei által s azok kiteljesítése végett; hogy a magyar irodalom jelenségeit és folyamatait világirodalmi távlatban és nemzeti és világirodalmi mércével egyszerre kell mérni tudni; hogy harcolnunk kell az idealizmus, szubjektivizmus és formalizmus esztétikája és tudományos gyakorlata ellen egy esztétikai megalapozottságában is történelem-centrikus — és főként történelmi felelősségű — irodalomtudomány érdekében; hogy ennek az igénynek a megvalósítása csak akkor lehetséges, ha az irodalomtörténészek maguk is önállóan kutatják — s mindenekelőtt önálló kutatásaik alapján végiggondolják — a történelmi-társadalmi mozgások, események, periódusok mozzanatait és lényegét. Továbbra is fontosnak tartjuk, hogy harcoljunk a közvéleményben — s hatására a szakmánkban — megnyilatkozó sovinizmus, neizeti nagyzolás és tragikus magyarság-koncepció ellen az igazi hazafiság jegyében és érdekében; hogy munkálkodjunk szakmánk s szakmai problémáink filozófiai megalapozásán, elmélyítésén, problémáink és vitáink filozófiai perspektívába állításán, és kerüljük a vulgáris szociologizálást, sőt harcoljunk ellene szaktudományunkban. Továbbra is feladatunknak tudjuk a küzdelmet mindenféle provincializmus ellen egy korszerűen marxista — és marxistául korszerű — irodalomtudomány megvalósításáért.

³ LUKÁCS GY.: *Elnöki székfoglaló beszéd*. It. 1949. 1 — 34.

Az „Irodalomtörténet”-nek megindulása óta hagyománya, hogy a magyar irodalom múltjának minden korszakára kiterjeszti figyelmét, de érdeklődése és szenvedélye zömét a közvetlen közelmúlt: a tizenkilencedik s főként a huszadik század magyar irodalmának problémái keltik fel; hogy az irodalmat nemcsak lezárt történeti periódusaiban kívánja szemlélni, hanem alakuló, érő folyamatában is, s amennyire képessége és lehetősége engedi, ebbe a folyamatba a maga szavával is bele kíván szólni, alakítva, formálva azt.

E hagyományt büszkén s nagy reményekkel vállaljuk. E folyóiratot elsősorban a huszadik századi magyar irodalom, s ezen belül is megkülönböztetett súllyal a mai, szocialista magyar irodalom problémáinak, alakjainak, folyamatainak és eredményeinek kívánjuk szentelni. S bár minden érdemes és képes erő közreműködését kérjük és segítségére számítunk, de — szintén a lap eleven hagyománya és megvalósítandó programjaként — elsősorban az irodalomoktatásban dolgozók — egyetemi és középiskolai oktatók — elvi és gyakorlati munkáját szeretnők tömöríteni e lapban. (Zárójelben, hiszen magától értetődő, de egy manapság divatos félreértés lehetőségének mégis-tisztázására: az „Irodalomtörténet” az volt és marad, amit a címe hirdet; nem kíván a pedagógia problémáival sem elvileg, sem gyakorlatilag foglalkozni. Annál inkább kívánja viszont olyan szemszögből és irányban tárgyalni az irodalomtörténet specifikus elvi és gyakorlati kérdéseit, amelyek elsőrendű segítséget nyújthatnak az egyetemi és középiskolai irodalomoktatás jobbá, korszerűbbé, tágabb látókörűvé tételéhez.)

Reméljük, ezek a célok az irodalomtörténet meglevő s most formálódó kutatóinak, a magyar irodalom minden lelkes barátjának támogatására számíthatnak. Kérjük és várjuk közreműködésüket, javaslataikat, bírálataikat: szeretnénk e lapot nemcsak a kutatók szakközlönyévé, de a kutatás és oktatás termékeny és alkotó dialógusának fórumává is tenni.

A szerkesztőbizottság